

ho požiadal, aby našu nótu okamžite postúpil ďalej.“ – ZM HÚ SAV, FMMZV, inv. č. 2239, K – 21, Kúm. pol.1939-7/7-1198. Záznam rozhovoru J.Vörnleho s M. Kobrom 14. 3. 1939.

² V nóte maďarskej vlády sa uvádzalo: „Dnes Slovensko deklarovalo svoju nezávislosť. Maďarská vláda je presvedčená, že Česko, ktoré pri vzniku česko-slovenského štátu pred viac než 20 rokmi sa odvolávalo na právo na sebaobránu a zaradilo krajinu medzi samostatné štáty, s rovnakou právno-historickou zodpovednosťou bude akceptovať prejavy vôle Slovákov, nemeckého a maďarského obyvateľstva na Slovensku a v plnej miere ich bude rešpektovať. Jednako posledné udalosti odohrávajúce sa na území Rusínska a stále sa opakujúce incidenty ohrozujúce pokoj maďarského obyvateľstva na pobreží, vytvárajú predpoklady, aby sa toto teritórium využilo na útok proti Slovensku, bojujúcemu za svoju slobodu na princípe sebaobránovania národov. Táto skutočnosť kladie maďarskej vláde za povinnosť, aby žiadala od českej vlády: a) okamžité prepustenie na slobodu internované osoby maďarskej národnosti, b) okamžité skoncovanie perzekúcie prislušníkov maďarskej národnosti a ich slobodné organizovanie, c) odovzdanie zbraní maďarským jednotkám na sebaobranu, d) v priebehu 24 hodín začať s evakuáciou česko-moravských jednotiek z územia Rusínska, e) v plnej miere rešpektovať majetok maďarských podriadených a menšín. Maďarská vláda opäť a dôrazne vyzýva českú vládu, aby obrátila pozornosť na jej nótu z 9. 1. č. 4/b – 1939 (pozri dok. č. 103). Maďarská vláda zdôrazňuje, že verná politickým princípom, ktoré vyznáva, v žiadnom ohľade nezostane ľahostajná v prípade, ak by vznikol český ozbrojený útok proti Slovensku pozdĺž slovensko-rusínskej hranice. Maďarská vláda očakáva odpoveď do 12 hodín od odovzdania tejto nóty. V opačnom prípade dôsledky z toho vyplývajúce poniesie pražská vláda. Csáky.“ – ZM HÚ SAV, FMMZV, inv. č. 2239, K – 21, Kúm. pol.1939-7/7-1186, pozri DIMK, III, s. 556 – 557, č. 423.

³ V ten istý deň M. Kobr o 23. 00 odovzdal odpoveď česko-slovenskej vlády. Podľa maďarského záznamu J. Vörnleho česko-slovenský vyslanec pri odovzdávaní nóty povedal: „On už vlastne robí iba posla, pretože úradne síce ešte nebol pozbavený ruským zastupovaním, čo sa však zakrátko stane. Aj preto nás žiada, aby sme sa v budúcnosti obrátili priamo na Chust. Potom mi odovzdal odpoveď, ku ktorej iba toľko dodal, že bolo veľmi nekvalitné telefonické spojenie s Chustom. Ak k odpovedi, ktorá sa usiluje sto percentne nám vyjsť v ústrety, budeme mať určité výhrady, možno ich pripísať okolnostiam, ktoré sú dôsledkom slabého telefonického spojenia s Chustom. Takmer nebolo nič rozumieť.“ – DIMK, III, s. 563, č. 433.

Text odpovede česko-slovenskej vlády na maďarské ultimátum je nasledujúci: „Vážený pán minister. V odpovedi na nótu, ktorú mi dnes o 15. hodine doručila Vaša Excelencia prostredníctvom Jeho Exceleencie pána ministra Vörnleho, mám tú česť odovzdať odpoveď vlády Podkarpatskej Rusi, v ktorej prijíma všetky požiadavky v nej formulované, a to:

Ad 1. Vláda Podkarpatskej Rusi prepustila na slobodu všetky zadržané osoby maďarskej národnosti. Pokiaľ ide o osoby ešte zadržané, bol vydaný príkaz na ich bezodkladné prepustenie.

Ad 2. Plne sa zaručuje sloboda osobám maďarskej národnosti. Tieto osoby nebudú vystavené žiadnemu prenasledovaniu.

Ad 3. Čo sa týka vyzbrojovania maďarských jednotiek na sebaobranu, vláda Podkarpatskej Rusi má povinnosť pripomenúť, že nosiť zbrane sú oprávnené len jednotky pravidelnej armády a oficiálne bezpečnostné orgány. Všetky polovojenské organizácie, športové spolky atď. budú odzbrojené.

Ad 4. Začalo sa so sťahovaním českých jednotiek, čo je v súlade s článkom 13 odseku 3 Ústavy Podkarpatskej Rusi.

Ad 5. S majetkom maďarských občanov a osôb patriacich k maďarskej národnosti sa bude zaobchádzať rovnakým spôsobom, ako s majetkom, právami a záujmami ostatných národností, ktoré obývajú územie Podkarpatskej Rusi. Vážený pán minister, ráčte prijať prejav mojej hlbokej tieoty. M. Kobr.“ – DIMK, III, s. 564, č. 434.

15. marec 1939, Bratislava.

Maďarský ohlas na udalosti 14. a 15. marca 1939 na Slovensku a na Karpatskej Ukrajine.

Situácia v Maďarsku

Maďarská verejnosť s veľkým záujmom sledovala krízu česko-slovenskú. Jak kruhy diplomatické, tak maďarská verejnosť obracala sa na vyslanectvo česko-slovenské v Budapešti, pýtajúc sa a overujúc si senzačné správy maďarského tisku.

Maďarská verejnosť na správy tisku veľmi silne reagovala a samozrejme predmetom hovorov bola len otázka Česko-Slovenska. S ľútosťou pozorovala, že Slovensko neprejavuje žiadny záujem, aby sa vrátilo do rámca svätoštefanskej koruny a prejavovala obavy, že Nemecko ohrozí tiež hranice

Maďarska ustálené viedenským rozhodcovským výrokom. Utešovala sa len tým, že snáď podari sa jej dosiahnuť spoločné hranice poľsko-maďarské na účet Karpatskej Ukrajiny. Táto myšlienka prejavila sa najlepšie vtedy, keď vošlo v známosť, že otázku Slovenska rozhodne slovenský parlament¹. Noviny túto správu uverejnili súčasne so silne zdôrazňovanou správou, že maďarská vláda vzhľadom k situácii zvolala mimoriadnu ministerskú radu a gróf Teleki poukazoval na delimitačnou komisiou dohodnuté už hranice Slovenska a na demarkačnú čiaru na Podkarpatskej Ukrajine. Táto argumentácia, myslím, nebola oficiálnou správou MTI,² ale podaná formou interview.

Dňa 15. marca 1939 maďarský tisk uverejnil nótu maďarskej vlády, ktorá bola doručená vyslancovi Kobrovi dňa 14. marca 1939 o 14.10 hod. (odvolanie českého vojska z Karpatskej Ukrajiny, odovzdanie zbraní maďarským ochranným zväzom a povolenie ich organizovať atď.). Lchota ultimáta bola stanovená na 12 hodín³.

Ešte predtým, než sa o znení tejto nóty verejnosť dozvedela, pripravenými vojenskými opatreniami (čiasťočná mobilizácia, ktorá dokonca vecne postihla i bývalého legačného tajomníka česko-slovenského vyslanectva v Budapešti Dr. Milecza doručením rozkazu o rekvírovaní auta, nakoľko stratil exterritorialitu), bola maďarská verejnosť upovedomená o stanovisku Maďarska k situácii.

Podľa súkromných správ (tvrdia to dvaja slovenskí četníci, ktorí obstarávajú pašovú službu v Čeklisi) nad slovensko-maďarskými hranicami objavilo sa dňa 15. 3. 1939 rišskonemecké lietadlo, ktoré letelo pozdĺž hraníc smerom na Karpatskú Ukrajinu.

SNA, MZV, kart. 129, č. 175/39. Kópia, strojopis.

¹ Vzhľadom na rýchly vývoj politickej situácie na Slovensku maďarský konzul v Bratislave si vyžiadal 14. 3. 1939 od svojej vlády inštrukcie, ako má postupovať v prípade vyhlásenia samostatnosti Slovenska. Odpoveď I. Csákyho prišla v ten istý deň o 13.45 a znela: „Ak by na Slovensku došlo k vyhláseniu úplnej nezávislosti, pozdravte ministerského predsedu a odvolávajúc sa na inštrukcie maďarskej vlády, dajte vyhlásenie o skorom zriadení maďarského vyslanectva. Ak by sa však nedalo usúdiť, či Slovensko bude disponovať plnou suverenitou, potom iba vrelo pozdravte ministerského predsedu a ubezpečte ho o priazni a bratskej spolupráci Maďarska.“ – DIMK, III., s. 555, č. 430 a poznámka č. 74.

Hneď na druhý deň, t. j. 15. 3. 1939 Maďarsko oficiálne uznalo Slovenský štát. Tento krok maďarský vyslanec v Berlíne D. Sztójay pred E. Woermannom komentoval slovami: „Naše rýchle uznanie je gestom smerom k Slovensku a honorovaním priania kancelára Hitlera, aby sme sa nedotýkali Slovákov.“ – DIMK, III., s. 583, č. 463.

Dennik Slovák 16. 3. 1939 uverejnil nasledujúcu správu z 15. 3. 1939 z Budapešti: „Kráľovská vláda Maďarska oznámila dnes oficiálne slovenskej vláde, že uznáva samostatný Slovenský štát de facto i de jure a že k jeho vzniku úprimne blahoželá.“

² Maďarská tlačová kancelária.

³ Pozri dok. č. 178.

15. marec 1939, Bratislava.

Správa MNO ministerstvu zahraničných vecí Slovenského štátu o vojenskej situácii na slovensko-karpátoukrajinskom pohraničí po ultimáte maďarskej vlády.

Podkarpatská Ukrajina.

O 0.5 hodine Maďari postupujú znovu k Užhorodu smerom na Sereďné. Zahájená paľba. V Chuste kľud.

Slovenská krajina.